

Polgári halott szólal meg ezennel; lelki 's testi csapások 's akadályok által tevési köréből kivette, cselekvéstől elzárva, 's számúzve, nincs az többé mint élő tag, nemzete' nagy családjában. Csak képe létezik már honfiai között. Ezen kép, mig eredetije élt, a' nemzet' kedvenc- 's díszteremeiben találta helyét; meleg 's magasztos érzet ecsetje által festve, 's lelkesedés-alkotta fényes rációkba foglalva, 's így valóban dísz 's becs is nyerve; a' legkijeleltebb helyeken állott. Polgári szilárd munkájok közt verejtékező hazafiak, rokonérzettel, 's új erőt, merítve tekintettek ezen előtök álló képre; lelkes hölgyek keblökben hordozták azt; 's annak látására a' serdülő ifjuság' keble szent esküre dagadott. Most már mind ez máskint van: a' polgári elhunytok képe, csakhamar a' díszteremből s csarnokokból mellékszobákba, folyosókra, 's padlásra vándorlott. Feledékenység' pora

kezdte lepni, 's hajdani fényét és színét haloványítani. Csak kevés egyéneknél maradt meg régi helyén. Hogy ez így van, természetes; halandók sorsa: élünk, hogy felejtsünk 's felejtessünk. — De régiek beszélnek: miszerint ősképek is megszólamlottak, midőn balsors és veszély fenyegette szerette családjukat; de illy képnek nem lehet megszólalása olly gyors, szava olly erős, mint élőnek. Az élet-nélküliség elleni kínos küzdés után vivja ki magának a' szólhatást, azt, mi őt már nem illeti. A' most megszólaló polgári elhunyt is rég érzé gyöt-relem 's kínok közt azt, mit polgári élte vég-szavaiban*) — ha csak kevesektől hallva 's pusztá-

*) Köztudaton van, miszerint 1835-ben fejvesztés' büntetésével járó pör indított ellenem: a' parasztok' szabad alku szerinti magok megválthatása ügyének pártolásaért; 's ez alkalommal mondani állított, de ugy sohasem mondott szavakért. E' pör, miután szinte négy évig tartattam annak gyötrő bizonytalansága 's terhe alatt, 1839-ben érte engem három évi fogsággal büntető ítélet által végét. E' büntetés alatt voltam, midőn ugyan azon évi országgyűlésen, az ügy, mellyért elítéltettem, királyi helybenhagyás által törvényvé vált. Ezen pörbeni utolsó védíratomban fejtetem többiek közt ki: miszerint koránsem onnan fenyegeti hazát 's uralkodó házat veszély, honnan-jöttet sokan hiszik, vagy elhiteni akarják; 's hogy magyar forradalmi 's külön-szaka-

ban elhangozva is, de a' szomorú jövődöt látva — már mondott; azt, mit rég és sokaknak ismételve kell vala mondaniok; minek minden szunyadást 's ál-mot felrázva kell vala a' nemzet' minden sorain átdör-geni. Igenis évek-óta küzd az elhunyt a' szavát lelánczoló dermedtség ellen; küzde, míg szólamlása már csaknem 's jórészt időn-túlivá válék; mert — jaj és fájdalom! — a' fenyegető veszély már csak-nem elkövetkezett, 's bajosan kikerülhető; és mert többek és élők lelkes szót emeltek ez ügyben. De, ha későn is, nem emelkedhetik e' tárgyban sem annak vészterhes fontosságát, sem gyászos kö-zönyösségünket tekintve, elég gyakori 's elég erős szózat; — s így hadd hangozzék a' polgári elhunyt-nak is sirja' mélyéből emelkedő szava. Bár lenne képes a' gond — s aggodalom — nélkülüket lelkök

dási törekvések, csak lázos agy-vagy gonosz lélek-koholta rémképek. Hon' és fejedelem' érdekeiért, 's ezen szent ne-vekre kértem 's kényszerítettem a' kormányt: hagyna fel illy árnyékok elleni harczzal, 's az én és mások'— kik a' honnak 's fejedelemnek buzgó hívei vagyunk — üldözésével; hanem fordítsa egész figyelmét az északi hatalomhoz- 's annak né-peizhez szító, már rég titokban táplált, 's naponkint inkább fejlődő ellenséges nemzetiségek' veszélyt szülendő törek-véseire.

mélyében megrázni, gondolkozásra 's cselekvésre ébreszteni. És a' sirból kísértetileg felrezgő e' szózat ezt mondja: „Veszély fenyeget oh hon! veszély olyan, millyen még soha sem! Elmondom hét éjfélnek óráiban a' veszélyt 's annak eredetét; — mostanra lett megérésének okait; — annak Európa országait illető jelen állását; — az északi óriás' fenyegető helyzetét 's viszonyait;— a' jövődőt, mi Európára nehézkedhetik: — elmondom, hogy ez ellen mit kellene Európának tenni; és elmondom, hogy jelesen honunkat minő veszély fenyegeti, 's mit kell ennek elhárítására tennie.”
